

GÜN GÜN MATİK

3
SINIF

YENİ NESİL

FEN BİLİMLERİ

Kitabı Yazan
Yasemin ÇİLTAS

ISBN
978-625-83000-1-7

Redaksiyon
Tuğba CEYHAN - Alpaslan BARAN
Salih ÜLGEN

Yayıncı Sertifikası
51650

Kapak Tasarım
İbrahim GÜLDAĞ

Mizanpaj
Fatih TAŞ

İletişim

ENFA YAYINCILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Fevzi Çakmak Mahallesi 10770 Sokak No: 1/K
Karatay / KONYA Tel: 0332 345 46 46

Cep: 0501 335 46 46

www.artibiryayinlari.com // artibiryayinevi@gmail.com

Baskı

Tarcan Matbaacılık (Murat Tarcan)
İvedik Cad. No: 417/A Yenimahalle / ANKARA
Sertifika No: 47663

Bu yayının tüm yasal hakları; ENFA YAYINCILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ'ne aittir. Kitaptaki özgün metin, soru, şekil ve resimlerin tamamının veya bir kısmının Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca yayınevi ve yazarın yazılı izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka bir şekilde çoğaltılması, yayımlanması ve dağıtılması yasaktır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastiğın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak, toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dînin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli

O zaman vecd ile bin secde eder –varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

MEHMET AKİF ERSOY

1. ÜNİTE

Dünya'nın Şeklini Öğreniyorum	5
Dünya'nın Şekli İle İlgili Öne Sürülen Görüşler	9
Dünya'nın Yapısı	11
Test-6	15

2. ÜNİTE

Duyu Organlarımız ve Görevleri	17
Duyu Organlarımızın Sağlığı	25
Test-13	29

3. ÜNİTE

Varlıkların Hareket Özellikleri	31
Cisimleri Hareket Ettirme ve Durdurma	41
Hareketli Cisimlerin Sebep Olabileceği Tehlikeler	47
Test-23	49

4. ÜNİTE

Maddeyi Tanıyalım	51
İnsan Sağlığı İçin Tehlikeli Olan Maddeler	59
Test-29	61
Maddenin Halleri	63
Test-34	71
Test-35	73

5. ÜNİTE

Işığın Görmedeki Rolü	75
Çevremizdeki Sesler	83
Sesin İşitmedeki Rolü	89
Şiddetli Seslerin Zararları ve İşitme Kaybı	93
Test-46	95
Test-47	97

6. ÜNİTE

Çevremizdeki Varlıkları Tanıyalım	99
Canlıların Ortak Özellikleri	101
Bitkilerin Yaşam Döngüsü	105
Çevremi Tanıyorum	107
Doğal ve Yapay Çevre	109
Doğal Çevrenin Korunması	111
Test-55	113

7. ÜNİTE

Elektrikli Araç Gereçleri Tanıyalım	115
Elektrik Kaynakları	117
Pil Atıkları ve Çevre Kirliliği	119
Elektriğin Güvenli Kullanımı	121
Test-60	123
Kodlama Zamanı	125
Cevap Anahtarı	126

Artıbir Bilgi

Dünya alttan ve üstten basık, ortası şişkin küreye benzer. Dünya'nın bu şekline geoit denir. Herhangi bir noktadan kalkan uçak hep aynı yöne gidince başladığı noktaya geri gelir. Bu da Dünya'nın yuvarlak olduğunu gösterir.

1. Aşağıdaki cümlelerden Dünya'mızın yuvarlak olduğunu kanıtlayan ifadeleri işaretleyiniz.

- ☐ Uzaydan çekilen fotoğraflar.
- ☐ Güneş'in doğudan doğup, batıdan batması.
- ☐ Gece ile gündüzün oluşumu.
- ☐ Dünya'nın Ay üzerine düşen gölgesinin yuvarlak olması.
- ☐ Ufka baktığımızda gökyüzü ile denizin birleşmesi.
- ☐ Güneş'in yavaş yavaş doğup, yavaş yavaş batması.
- ☐ Mevsimlerin meydana gelmesi.
- ☐ Hep aynı yöne uçan uçakların aynı noktaya geri gelmesi.
- ☐ Dünya üzerinde insanların yaşaması.

2. Aşağıdaki görsellere bakarak, Dünya'nın şeklinin küreye benzediğini kanıtlayan cümleler yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

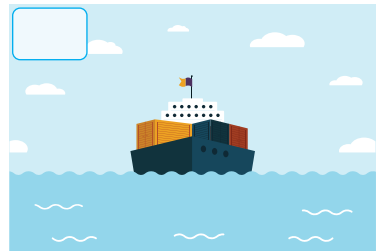
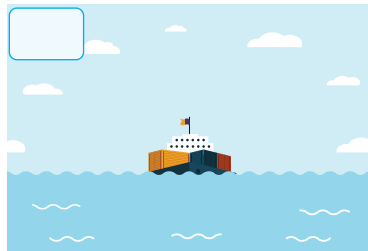
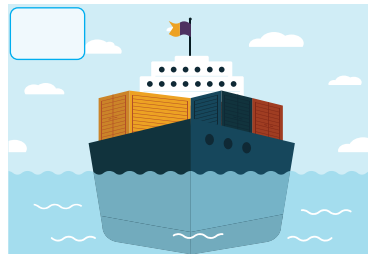
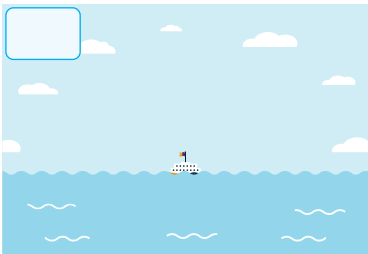
.....

.....

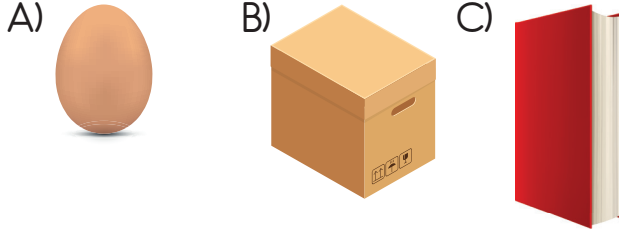
.....

.....

3. Aşağıdaki geminin Dünya'nın şekline göre kıydan hangi sırayla görüleceğini numaralandırınız.

1. Dünya'nın modelini tasarlamak isteyen Hakan, aşağıdakilerden hangisini kullanabilir?

2. ▲ Devamlı aynı yöne gidildiğinde başlangıç noktasına dönülmesi.

★ Uzaydan çekilen fotoğraflar.

■ Gece ile gündüzün oluşumu.

Yukarıdaki ifadelerden hangileri Dünya'nın yuvarlak olduğunu kanıtlar?

A) ▲ ve ★ B) ★ ve ■ C) ■ ve ▲

3. Uzaktan gelen bir geminin önce dumanının, sonra bacasının, sonra tamamının görünmesi aşağıdakilerden hangisinin kanıtıdır?

A) Dünya'nın dönüyor olduğunun.

B) Gemilerin görünüşlerinin büyük olduğunun.

C) Dünya'nın şeklinin yuvarlak olduğunun.

4. Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın şeklinin tanımıdır?

A) Dünya'mız yuvarlaktır.

B) Dünya'mız daireye benzemektedir.

C) Dünya'mız kutuplardan basık, ortası şişkin küre şeklindedir.

Yeni Nesil

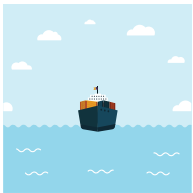
5. Hülya Öğretmen, öğrencilerinden Dünya'nın şeklinin küreye benzediğini kanıtlayan görseller getirmelerini istemiştir.

Ömer A, B, C Hasan D, E, F harfleri ile sembolleştirilmiş görselleri öğretmenlerine göstermiş. Hülya Öğretmen görsellerden birinin hatalı olduğunu ifade etmiştir.

Hangi öğrenciye ait hangi sembolle gösterilen görsel hatalıdır?

A

B

C

D

E

F

A) Ömer - C

B) Hasan - F

C) Ömer - A

Artıbir Bilgi

Dünya'nın şekli ile eskiden pek çok görüş bildirilmiştir. Kimisi Dünya'yı düz bir tepsiye, kimisi Dünya'nın küp olduğunu düşünmüştür.

1. Aşağıdaki soruların cevaplarını kutulara yazınız.

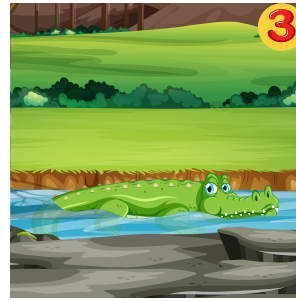
Dünya'nın kaplumbağanın sırtında taşındığına inanan uygarlık hangisidir?

Dünya'nın denizde yüzen tepsi olduğuna inanan uygarlık hangisidir?

Dünya'yı timsaha benzeten uygarlık hangisidir?

Dünya'nın dikdörtgene benzediğine inanan uygarlık hangisidir?

2. Aşağıdaki görsellere göre insanlar eskiden Dünya'nın şeklini nelere benzetiyorlarmış? Boşluklara yazınız.

1 - 2 -

3 - 4 -

3. Aşağıdaki uygarlıklar ve bu uygarlıklara ait Dünya'nın şekli ile ilgili görseller verilmiştir. Görüşlere ait görselleri eşleştiriniz.

Hintliler

Yunanlılar

Mayalar

1. Dünya'mızın denizde yüzen tepsiye benzediğine inanan uygarlık aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Babilliler
- B) Mısırlılar
- C) Mayalar

2. Mayalar, Dünya'mızın şekli ile ilgili hangi görüşe inanmışlardır?

- A) Dünya'nın dört filin sırtında taşınan yarım küre şeklinde olduğuna inanmışlardır.
- B) Dünya'nın gölde yüzen dev bir timsah olduğuna inanmışlardır.
- C) Dünya'nın denizde yüzen tepsi şeklinde olduğuna inanmışlardır.

3.

Mısırlılar, Dünya'mızı düz bir tepsiye benzetmişler.

Babilliler, Dünya'mızı büyük bir timsaha benzetmişler.

Hintliler, Dünya'mızı dört tane filin taşıdığını düşünmüşler.

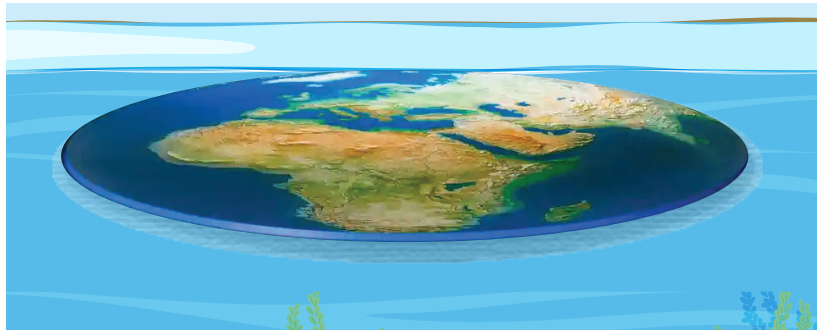
Ayşe yukarıdaki bilgilerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazacaktır.

Buna göre şeklin son görünümü nasıl olur?

A)	☐ D	B)	☐ D	C)	☐ Y
	☐ D		☐ Y		☐ Y
	☐ Y		☐ D		☐ D

Yeni Nesil

4. Dünya'nın şekli ile ilgili eski uygarlıklar farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Babilliler, Dünya'nın denizde yüzen tepsiye benzediğini, Mayalar gölde yüzen timsaha benzediğini, Mısırlılar sütunlar üzerinde durduğunu iddia etmişlerdir.

Aşağıdaki uygarlıklardan hangisi Babilliler ile aynı görüşü savunmuşlardır?

- A) Hintliler
- B) Yunanlılar
- C) Mısırlılar

Artıbir Bilgi

Geçmişte yaşamış bazı bilim insanları Dünya'nın şu anki şekline benzer yorumlar yapmışlardır. Bunlar Pisagor, Thales, Biruni Macellan, Aristo, Galileo'dur.

1. Aşağıdaki cümleleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

Galileo

Bîruni

Pisagor

Macellan

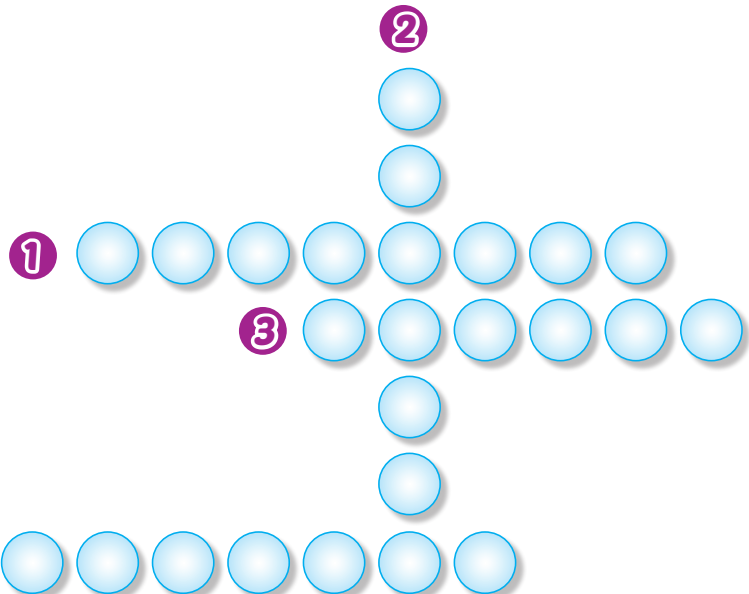
- Dünya'nın küreye benzediğini söyleyen ilk Türk bilginidir.
- Dünya'nın çevresini dolaşan ilk denizcidir.
- Dünya'nın yuvarlak olduğunu söyleyen ilk bilim insanı'dur.
- icat ettiği teleskopla gök cisimlerini incelemiştir.

2. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazınız.

- ☐ Macellan, Dünya'nın yuvarlak olduğunu ispatlayan ilk Türk bilginidir.
- ☐ Gökyüzünü inceleyen bilim dalına astronomi denir.
- ☐ Dünya'mızın yuvarlak olduğunu ve Güneş'in etrafında döndüğünü savunan ilk insan Pisagor'dur.
- ☐ Aristo, Pisagor'dan iki yüz yıl sonra Dünya'nın yuvarlak olduğunu kanıtlamıştır.
- ☐ Thales, Dünya'nın şeklinin daireye benzediğini söylemiştir.
- ☐ Kepler, Dünya'nın şeklinin küreye benzediğini söylemiştir.

3. Soruların cevaplarını bulmacaya yazınız.

- Dünya'nın etrafını dolaşan ilk denizci.
- Teleskopla gökyüzünü inceleyen bilim insanı.
- Dünya'nın küreye benzediğini söyleyen ilk Türk bilim insanı.
- Dünya'nın yuvarlak olduğunu söyleyen ilk bilim insanı.

1. Aşağıdaki bilim insanlarından hangisi Dünya'nın şeklinin küreye benzediğini savunmamıştır?

- A) Macellan
- B) Newton
- C) Galile

2. Dünya'nın şeklinin yuvarlak olduğunu söyleyen ilk kişi'dur.

Dünya'nın çevresini dolanarak Dünya'nın yuvarlak olduğunu kanıtlamıştır.

Yukarıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurduğumuzda hangisi boşta kalır?

- A) Macellan
- B) Pisagor
- C) Aristo

3. Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın etrafını dolaşarak yuvarlak olduğunu kanıtlayan bilim insanlarından değildir?

- A) Kepler
- B) Macellan
- C) Kristof Kolomb

4. Dünya'nın şeklinin küreye benzediğini savunan ilk Türk bilim insanı kimdir?

- A) Thales
- B) Bîruni
- C) Galile

Yeni Nesil

5. Ünlü denizci Dünya'nın küreye benzediğini düşünüyordu. Bu düşüncesini ispatlamak için arkadaşlarıyla birlikte İspanya'dan gemiyle hareket etti. Sürekli aynı yönde seyahat etmeye devam etti. Kendisi yolculuğu tamamlayamadı. Arkadaşları yolculuğu tamamlayarak tekrar İspanya'ya ulaştı. Bu seyahatle Dünya'nın şeklinin küreye benzediğini ispatladı.

Yukarıda sözü edilen Dünya'nın küreye benzediğini savunan denizci kimdir?

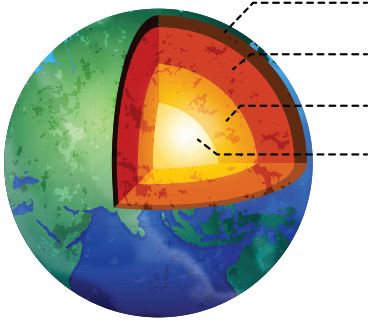
- A) Pisagor
- B) Macellan
- C) Biruni

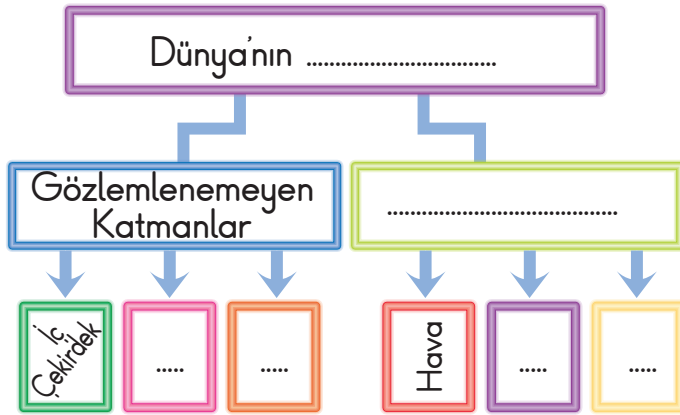
Artıbir Bilgi

Dünya'mız iç içe geçmiş katmanlardan oluşur. Bunların bazılarını görebiliriz. Bazılarını göremeyiz.

1. Aşağıdaki görselde, Dünya'yı oluşturan katmanları yazınız.

2. Aşağıdaki kavram haritasında eksik bölümleri tamamlayınız.

3. Aşağıdaki çocukların özelliklerini söylediği katmanların isimlerini boşluklara yazınız.

Dünya'nın merkezindedir.
Ağır küre de denir.

Yer kabuğunun altında bulunur.
Erimiş kayalar ve madenlerden oluşur.

İnsanların ve canlıların üzerinde yaşadığı katmandır.

4. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1 Canlıların yaşadığı katman hangisidir?

2 Gözlemlenemeyen katmanlar hangileridir?

3 Sıcak gaz ve lavların çıktığı katman hangisidir?

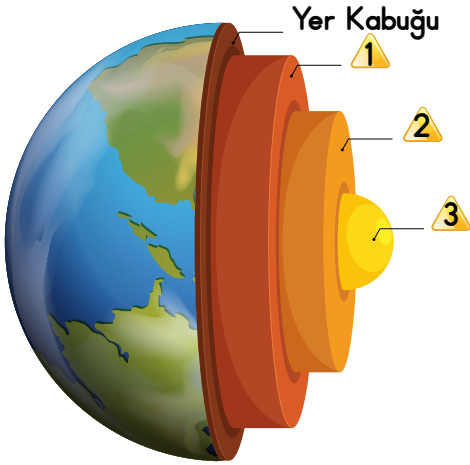
4 Dünya'nın merkezindeki en sıcak katman hangisidir?

5 Gözlenebilen katmanlar hangileridir?

1. Aşağıdaki katmanlardan hangisi Dünya'nın merkezinde bulunur?

- A) Manto B) Taş küre C) Ağır küre

2.

Yukarıdaki Dünya modelinde 2 numaralı katman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İç çekirdek
B) Dış çekirdek
C) Manto

3. ★ Çekirdek, iç ve dış olmak üzere iki bölümden oluşmuştur.

● Dünya'mızın merkezine manto adı verilir.

▲ Kayaçlar, kara tabakasını oluştururlar.

Sembollerle gösterilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) ● B) ★ C) ▲

4. Dünya'mızı çevreleyen, en dışta bulunan, gazlardan oluşmuş tabaka aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Su tabakası
B) Ağır küre
C) Atmosfer

Yeni Nesil

5. ★ Dünya'nın merkezindeki katmandır.

■ Magmanın bulunduğu katmandır.

● Dünya'yı yumurta ile modellersek yumurtanın en dış kabuğunun temsil ettiği katmandır.

▲ Dünya'nın dörtte üçünü kaplayan katmandır.

Yukarıda sembollerle gösterilen cümlelerin ait olduğu katmanlarla eşleştirilmesi istenmiştir.

Hangi öğrencinin yaptığı eşleşme doğrudur?

- A) ★ → 3
■ → 4
▲ → 2
● → 1

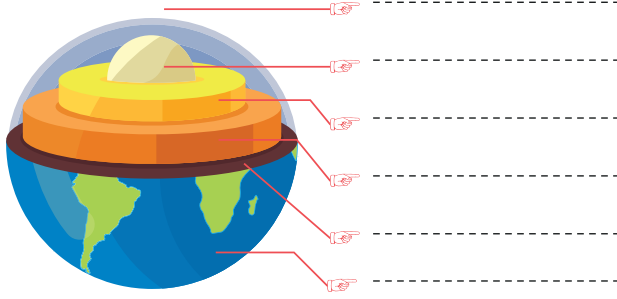
- B) ★ → 4
■ → 2
▲ → 3
● → 1

- C) ★ → 4
■ → 2
▲ → 1
● → 3

Artıbir Bilgi

Dünya'nın gözlemlenebilir katmanları hava, su ve kara katmanıdır. Canlıların birçoğu kara katmanında yaşar. Suda da canlılar yaşamaktadır.

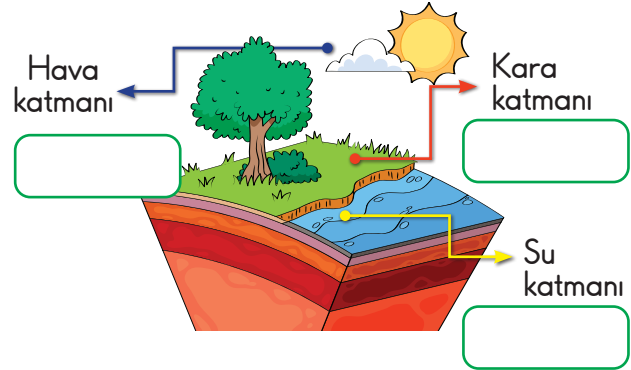
1. Aşağıdaki Dünya modeli üzerine, Dünya'nın katmanlarını yazınız.

2. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara 😊, yanlış olanlara ☹️ çiziniz.

- () Dünya'nın en ince katmanı yer kabuğudur.
- () Dünya'nın merkezinde manto bulunur.
- () Su katmanı Dünya yüzeyinin dörtte üçünü kaplar.
- () Dış çekirdek ile yer kabuğu arasında manto bulunur.
- () Hava olayları su kürede meydana gelir.

3. Aşağıdaki görsellerin numaralarını ilgili olduğu katmanlara yerleştiriniz.

4. Aşağıda verilen ifadelerin hangi katmana ait olduğunu işaretleyiniz.

İfadeler	İç çekirdek	Kara katmanı	Su katmanı	Ateş küre	Hava katmanı
Gözlemlenemeyen katmandır.					
Canlıların yaşadığı katmandır.					
Hava olaylarının olduğu katmandır.					
Dünya'nın en sıcak katmanıdır.					
Göllerin, akarsuların bulunduğu katmandır.					
Magmanın bulunduğu katmandır.					

1. Aşağıdakilerden hangisi gözlemlenemeyen katmanlardan değildir?

- A) İç çekirdek
- B) Manto
- C) Su katmanı

2.

- Kalınlığı her yerde aynı değildir.
- Çöller, dağlar, ovalar bu katmandadır.

Yukarıda verilen bilgiler hangi katmanla ilgilidir?

- A) Hava katmanı
- B) Kara katmanı
- C) Su katmanı

3. Kar, yağmur, dolu gibi hava olaylarının gerçekleştiği katman hangisidir?

- A) Su katmanı
- B) Hava katmanı
- C) Kara katmanı

4.

Yukarıdakilerden kaç tanesi, su katmanını oluşturan unsurlardır?

- A) 3
- B) 5
- C) 4

Yeni Nesil

5. Dünya'daki hava ve su katmanı ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

Buna göre doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazdığımızda hangi seçeneğe ulaşırız?

- ☐ Dünya yüzeyinde sular karalardan daha fazla yer kaplar.
- ☐ Yağmur, kar, dolu, sis gibi hava olayları hava katmanında oluşur.
- ☐ Dünya'nın dörtte biri sularla kaplıdır.
- ☐ Atmosferin diğer bir adı hava katmanıdır.

- A) ☐ D
☐ D
☐ Y
☐ D

- B) ☐ D
☐ Y
☐ Y
☐ D

- C) ☐ D
☐ D
☐ Y
☐ Y

1. Dünya'mızın katmanlarının içten dışa doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) Yer kabuğu - Çekirdek - Manto
- B) Çekirdek - Manto - Yer kabuğu
- C) Manto - Çekirdek - Yer kabuğu

2. ▲ Tsunami, yer kabuğunun su katmanında gerçekleşir.

■ Kutuplardaki buzullar kara katmanının bir parçasıdır.

Yukarıda verilen bilgiler ile ilgili hangisi söylenebilir?

- A) Her ikisi de doğru.
- B) Yalnız ▲ doğru.
- C) Her ikisi de yanlış.

3.

Görseldeki çocuk, Dünya'nın hangi katmanları ile temas halindedir?

- I- Kara Katmanı
- II- Su Katmanı
- III-Hava Katmanı

- A) I ve II
- B) Yalnız I
- C) I ve III

4.

..... ?

Güneş'in yavaş yavaş doğması, yavaş yavaş batması bunun kanıtlarından biridir.

Aslı

Ozan

Ozan'ın verdiği cevaba göre, Aslı hangi soruyu sormuş olabilir?

- A) Güneş nasıl hareket eder?
- B) Güneş, Dünya'dan görünür mü?
- C) Dünya'mızın şeklinin yuvarlak olduğunu kanıtlayan örnek ne olabilir?

5. Yandaki Dünya modeli ile ilgili yapılan yorumlardan hangisi doğrudur?

- A) Mavi ile gösterilen alanlar kara katmanına aittir.
- B) Karaların kapladığı alan suların kapladığı alandan fazladır.
- C) Dünya'nın şekli küreye benzer.

6. Dünya'nın yuvarlak olduğunu söyleyen ilk bilim insanı kimdir?

- A) Macellan
- B) Pisagor
- C) Galile